

Dünyaya Meydan Okumak

Türkiye'nin dünyada oyun kuran, yöneten ülkelerden biri olmasını çok isterim. Bunun olabileceğine de inanırım. Neticesinde dünyanın merkezindeyiz ve yüzyıllar boyunca bölgeye hükmetmiş bir neslin torunlarıyız. Ancak bu işler o kadar da kolay değil. Otuz sene enflasyon ve devalüasyonlar altında yaşadıkten sonra son on beş yılda yaşanan istikrar ortamının kıymetini biliyorum ama oyun kurabilmek için istikrarın, bütçe dengesinin ve alt yapı yatırımlarının çok fazlasına ihtiyacımız var. Bir başka deyişle bina, yol, köprü, havalimanı yaparak dünyaya kafa tutamazsınız.

Şu sıralar ekonomide riskler arttıkça bunun küresel bir oyun senaryosuna bağlanmaya çalışıldığını görüyoruz. Küresel güçlerin ekonomik açıdan fazla palazlanmamızı istememeleri doğaldır. Bunu önlemek için neler yaptıklarını John Perkins'in Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları kitabında bulabilirsiniz. Ancak Türkiye'nin önümüzdeki dönemde yaşayacağı muhtemel ekonomik sıkıntıları "biz dünyaya meydan okuyorduk, kışkandıılar" masalına bağlamak, en hafif deyişle popülizmdir.

Basit bir benzetme yapmam gerekirse; kasabanın bir kabadayısı var ve bütün kritik ticari faaliyetleri ya satın almış, ya da haraca bağlamış. Çok güçlü bir silahlı mafya ekibi kurmuş, yani güç kullanarak yerinden etmek mümkün değil. Siz onun ticari ve sosyal etkinliğini azaltacak uzun soluklu fikirler, başka işbirlikleri peşinde koşmak yerine adamın yasakladığı kişilerle gizliden ticaret yapıyorsunuz. Sonra da diyorsunuz ki onu ayağına bastık. Bastın da ekonomik bir tehdit oluşturmadın ki, parasını çaldın.

Türkiye'de on beş senede ekonomi adına yapılan her şey taktik seviyededir, günü kurtarma amaçlıdır Eğer oyun kurmak istiyorsak öncelikle taktik seviyenin bir üstüne, yani "stratejik" seviyeye çıkmamız gerekir. Sonrasında da bir üst sınıfa geçer miyiz, geçirirler mi? Ayrı konu.

Derdimi takip eden tabloda "örneklerle" anlatmaya çalıştım. Nerede olduğumuz görelim diye.

SEKTÖR

İŞ YAPMA BİÇİMİ

	Oyun Kurmak / Pazar Yaratmak	Hedef Koymak + Stratejik Davranmak	Taktik / Popülist İşlerle Günü Kurtarmak
Sanayi	Sanayi 4.0 ve sonrası dönemi öngörmek, hayal projeler peşinde koşmak, yeni-esnek çalışma şekilleri geliştirmek	Kritik-rekabetçi sektörleri ve potansiyel hedef pazarları belirleyerek oralara <u>odaklanmak</u>	Rastgele yatırım teşvikleriyle ülkedeki üretim kapasitesini (ve karsızlığı) artırmak, her tarafı OSB'lerle doldurmak
Tarım	Yerel tohum firmalarını küresel alanda desteklemek. Endemik bitkiler, ekstrakt üretimi gibi alanlara odaklanmak	Coğrafi işaretler için <u>pazarlama</u> yatırımı yapmak. Tarım arazilerini birleştirmek ve köye dönüş için ciddi teşvikler getirmek	Çiftçiye harçlık vererek oyu garantiye almak Üretici biraz para kazandığında ise ithalat ile tehdit etmek
Sağlık	Tamamlayıcı tıp ve fitoterapiye yatırım yapmak, doğunun değerlerine batıda pazar yaratmak	Türkiye'yi bölgenin tıp merkezi yapmak, belli alanlara <u>odaklanarak</u> sağlık turizmini desteklemek	Popülist sağlık politikalarıyla verimsiz bir hastane sistemini fonlamak, doktorluk mesleğini itibarsızlaştırmak
Eğitim	Yeni nesil eğitim teknikleri, teknolojileri ve okulsuz eğitim üzerine kafa yormak.	Türkiye'yi özellikle Orta Doğu ve Afrika için cazip yükseköğrenim merkezi yapmak	Her tarafı vasat üniversitelerle doldurmak Temel eğitimde kuralları her sene değiştirmek
Turizm	Bize özgü, yeni tatil konseptleri yaratmak,	<u>Hedef</u> ülkelerde stratejik pazarlama çalışmaları yapmak	Ülkeyi her şey dahil otellerle doldurarak yıkıcı fiyat rekabetine sokmak, kaliteyi ve geliri düşürmek
Teknoloji	Teknolojide lider ülkelerle işbirlikleri yapmak, paylaşım ekonomisi için mevzuatı yenilemek, öncülük etmek	<u>Özgün</u> sosyalleşme yazılımları geliştirmek Bölgenin data merkezi olmak	Okullara tablet dağıtmak, inovasyon yarışmaları düzenlemek
Otomotiv	Elektrikli / yeni nesil araçlar üzerine uzun soluklu arge ve pazarlama çalışmaları yapmak	Ticari araçlarda ortak bir girişimle; otobüs, kamyon, traktör vb ürünlerde <u>markalaşmak</u>	Benzinli sedan otomobil üretimi için babayiğit aramak
Gıda	Helal gıda sertifikasyonunu globalleştirmek.	Fındık, lokum, zeytin gibi kültürümüze ait gıda ürünlerini global standartlarda <u>pazarlamak</u>	Fuarlara katılmak, her tarafa saldırmak, kaliteyi düşürüp fiyat rekabetine girmek
Gayrimenkul	Şehirleşmede, şehir yaşamında yeni, sürdürülebilir konseptler geliştirmek, örneğin otomobilsiz şehirler yapmak	<u>Marka kent</u> çalışmalarıyla hedefleri netleştirmek, odaklanan bölgelerde katma değer artışı sağlamak	Kent dokusunu bozan kentsel dönüşüm işleri ve dev karma projeler yaparak bunları yabancılara pazarlamak
Ulaştırma	Geleneksel hava ve demir yoluna alternatif ulaşım sistemleri ve paylaşım ekonomisi üzerine kafa yormak	Bölgesel hub olarak ürün ve insan taşımacılığında dünyayı birleştiren bir <u>pozisyon</u> edinmek	İç piyasada oy getirecek tercihlerle yollar, köprüler, otogarlar, dev havalimanları yapmak.
Futbol	Bölgenin popüler, takip edilen, yükselen ligi olmak, kuralları zorlamak	Süper lige, kulüplere hedefler koymak ve uygun stratejilerle, sabırla farklı <u>markalar</u> inşa etmek.	Havalı teknik direktörler, sönmekte olan yıldızlar transfer etmek. Hakemlerle uğraşmak.
Müzik	Dünya müziğine yeni tınılar, tatlar getirmek	Türk ezgilerini global standartlarda uygulayan sanatçılara destek vermek, küresel düşünmek	İç piyasada ekstralarla güzel para yapmak ve yarışmalarla rating almak